

VWO Geschiedenis

Verslag Centrale CE Bespreking – Dinsdag 16 mei 2017, Utrecht

Examen VWO geschiedenis 2017 tijdvak 1 [vrijdag 12 mei 2017]

Voorzitter en notulen: Greetje de Vries, Roel Pullens, Jacques Thorn

Eindredactie: Hellen Janssen

- Voor de **aanvullende specificaties bij een aantal kenmerkende aspecten**, verwijzen wij u naar het examenprogramma en syllabus 2017 zie:

<https://www.examenblad.nl/vak/geschiedenis/2017/vwo>

- Voor de september en maart mededelingen CE 2017:

<https://www.examenblad.nl/publicatie/20160922/vk7ghqmbu46w-mededelingen-over-de/2017/vwo?regime=hfregts&horizon=vg41h1h6n8u0#par22>

- Voor de uitleg over het beoordelen van de 'leg-uit' vragen, zie VAKSPECIFIEKE info 'info gs vwo ce 2017. Na openen klik op 'bijlage1'

<https://www.examenblad.nl/publicatie/20160922/vk7ghqmbu46w-mededelingen-over-de/2017/vwo?regime=hfregts&horizon=vg41h1h6n8u0#par22>

NB. Dit verslag is niet bedoeld als aanvulling op het correctievoorschrift (CV), maar dient tot het bereiken van consensus, zodat eindeloze discussies tussen correctoren vermeden kunnen worden.

Algemene opmerkingen t.a.v. het examen			
Deze opmerkingen zijn doorgegeven aan de CvTE en Cito. Zij zullen in de nabespreking van het eindexamen door de havo-vwo commissie en vertegenwoordigers van CvTE en Cito in het najaar van 2017 meegenomen worden.			
Lengte	Aan de lange kant; meeste leerlingen tot het einde bezig.		
Niveau	Niveau in orde: vwo-waardig. Vragen discrimineren beter dankzij clausules in cv.		
Spreiding	Spreiding in punten redelijk. Azië niet uitgewerkt in aparte opgave.		
Formulering vragen	KA meer 'verborgen' in de vragen. Formulering vragen met gedachtestreepjes leidt tot betere focus in antwoorden.		
Geschiktheid bronnen	Leuk, uiteenlopend en origineel. Spotprenten passend gekozen.		
Gebruik van bronnen	Duidelijke beeldbronnen; bronnen goed gebruikt.		
Correctievoorschrift	Helder.		
Corrigeerbaarheid	Voldoende. Toevoeging van opmerkingen onderaan een vraag in het antwoordmodel, bepalen mee wanneer er scorepunten worden toegekend. Uitgangspunt erachter: voor alleen element uit de bron geen punten geven, voor bronelement passend in een redenering wel.		
Opmerkingen per vraag			
Nr. deel	Wat is het probleem? Redactie vraag/ redactie CV/ broninterpretatie/ correctieprobleem?	Oplossing probleem / correctieadvies	Aanvullende antwoordmogelijkheden
1	-		
2	Kern: - <i>democratie als instituut</i> wordt al dan niet beschermd Vraag gaat niet over <i>democratisch proces</i> Leerling moet weten dat het om een directe democratie gaat.	CV volgen. Onjuist: antwoorden die refereren aan een vertegenwoordigende democratie.	

3	<p>Eenzijds en anderzijds: wordt niet duidelijk in de vraag. Vraag was duidelijker geweest als er gesproken werd over twee <i>verschillende</i> manieren die leiden tot consolidatie.</p>	<p>Bij elk antwoord moet duidelijk worden dat het Romeinse Imperium wordt geconsolideerd. Volg verder CV.</p> <p>Term romanisering hoeft niet letterlijk terug te komen, wel voorbeeld van een maatregel.</p>	<p>Ook goed:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vanuit de rol van de Friezen redeneren. - Disciplineren legers.
4	<p>Achtergrond: Rollo heeft iedereen voor het blok gezet door Normandië in te nemen. Kern: Rollo moet worden ingekapseld. - bestuurlijk: via feodale systeem - cultureel: via christelijke riten</p>	<p>Leerling moet in het antwoord aantonen dat hij de werking van het feodale stelsel doorgrondt. Kern daarbij: relatie vorst - Rollo. Leenman noemen niet noodzakelijk, leenverhouding begrijpen wel.</p> <p>1^e punt: 'Rollo krijgt land' is onvoldoende: 0 pt 3^e punt: 'Rollo krijgt het land ook voor z'n erfgenamen (dus niet terug naar koning): 1 pt</p>	
5	<p>Kern: toetsen van de betrouwbaarheid /standplaatsgebondenheid van de auteur van de bron, in relatie tot dynastieke wisseling Karolingen – Capetingen.</p>	<p>CV volgen. Clausule betekent hier:</p> <ul style="list-style-type: none"> - juiste kern en juist voorbeeld: 2 pt - juiste kern en onjuist voorbeeld: 1 pt - onjuiste kern en juist voorbeeld 0 pt 	
6	<p>Mag KA 14 De opkomst van de stedelijke burgerij en de toenemende zelfstandigheid van steden ook?</p>	<p>Vraag vereist een voorbeeld van continuïteit vanaf Late ME tot en met het bestuur van Hendrik VIII. Dat impliceert dat KA 14 niet kan. Geen consensus om KA 14 op te nemen, dus: CV volgen.</p>	

7			1 ^e pt: Matiging zien als maatregel. 4 ^e pt: - Raad van Beroerten correct. - Invoeren bloedplakkaten fout.
8		CV volgen.	
9	Probleem hier is de interpretatie van: gewetensvrijheid/ geloofsvrijheid.	CV volgen.	
10	1 ^e pt: scoort slecht. 2 ^e pt: hoe moet 'functie' hier worden geïnterpreteerd? Functie stadhouder of de rol die hij speelt?	Antwoord leerling moet in z'n redenatie congruent zijn met de strekking van het CV.	Ook goed bij 2 ^e pt: - Militair leider - Leider van de Opstand
11	Leerlingen weten niet waar Ghana ligt. Wanneer leerlingen in hun antwoord ingaan op de aanvoer van slaven uit Ghana, dienen zij dan de termen trans-Atlantische slavenhandel of driehoekshandel expliciet te gebruiken?	CV volgen. Wanneer uit het antwoord blijkt dat slaven / arbeidskrachten vanuit Ghana / Elmina / Afrika aangevoerd werden om te werken op de suikerplantages (rondom Recife), hoeven de termen trans-Atlantische slavenhandel / driehoekshandel / slavernij / slaven niet gebruikt te worden.	Ook het volgende antwoord is goed: Om de suikerplantages rondom Recife te exploiteren waren arbeidskrachten nodig die werden aangevoerd vanuit Ghana.
12	Voor deze vraag is het 0 of 2 pt. Enkel bij een krakkemikkige argumentatie van de gehele vraag kan 1 pt worden toegekend.	CV volgen. Clausule betekent hier: - radicale richting + goed v.b.: 2 pt - radicale richting + fout /geen v.b.: 0 pt - foute richting + goed v.b.: 0 pt	
13	CV is uitgebreid. Eerste deel antwoord (voor de komma) is afdoende voor 1 punt (per gegeven antwoord).	-Voor een scorepunt: 2 x een kritiekpunt dat: - is afgeleid uit bron. - passend is bij Verlichting. - Constitutionele monarchie kan ook omschreven worden. Dus CV volgen.	

14	Kan 'nationalistisch' ook gebruikt worden als gemeenschappelijk kenmerk?	Nationalisme = 0 pt. Uit navraag bij wetenschappelijke expert blijkt dat de Jacobijnen (TV 7) patriottistisch en niet nationalistisch zijn. Nationalisme zoals dat bedoeld wordt in het KA in TV 8 is niet van toepassing. Maarten Prak, <i>Republikeinse veelheid, democratisch enkelvoud. Sociale verandering in het Revolutietijdvak 's-Hertogenbosch 1770 - 1820</i> (Nijmegen 1999).	Brutus-Bosch zien als radicale verandering door radicale bestuurders (<i>vergelijkbaar met nieuwe jacobijnse kalender, 'brumaire' etc.</i>). Dus een naamsverandering om zo volledig met het verleden te breken.
15	De achtergrond (ook het woord zelf) leidt tot verwarring.	'Sociale kwestie' niet correct, want dit is een afgeleide van de Industriële Revolutie. CV volgen.	
16	Vraag stelt expliciet dat de leerling gebruik moet maken van de: 'Twee samenhangende gegevens'. Dit verwijst naar Frankrijk. Leerlingen lezen hier overheen.	1 ^e pt: Eigen koloniale ambities Duitsland is niet goed, want dat kan niet ook aan 2 ^e gegeven gekoppeld worden. De samenhang is hier: de relatie met Frankrijk. CV volgen.	Ook goed: - Alliantiepolitiek (met juiste uitleg)
17	- Hoe specifiek moet de mening van de maker worden toegelicht? - Welke socialistische opvattingen van de Ware Jacob zijn bruikbaar?	Kern: Het gaat fout voor Duitsland (dus noemen wapenwedloop niet essentieel). Clausule hier: - bronelementen alleen noemen: 0 pt - bronelementen interpreteren (dus verband leggen met mening tekenaar) 2x 1 pt CV volgen.	Ook goed: binnenlands argument: - antikapitalistisch - geld niet aan militaire zaken besteden.

18	Wanneer eindigt WO I? - Bij het tekenen van de wapenstilstand? - Bij het tekenen van de Vrede van Versailles?	Historische gebeurtenissen moeten gekoppeld kunnen worden aan de laatste maanden van de oorlog.	Goed: Duitsers die betrokken zijn bij: - Proces rondom tekenen wapenstilstand. - Matrozenopstand goed rekenen. Fout: Spartakusopstand/ Vrede Versailles.
19	2 ^e pt: Moeten nazi's genoemd in antwoord?	Ja. CV volgen.	Ook goed bij 1 ^e pt: - Vrede van Brest-Litovsk met uitleg.
20	Toelichting onder de bron behulpzaam bij vraag waardoor de bron wel bruikbaar is: - 'Alle Duitsers brengen Hitlergroet'.	CV volgen.	Ook goed bij 1 ^e pt: - Spelen in Berlijn zet Duitsland positief /internationaal op de kaart.
21	Voorbeelden van de nationaal socialistische ideologie moeten <i>afgeleid</i> worden uit de bron.	Tekst moet geïnterpreteerd worden want voorbeelden staan er niet letterlijk in.	Ook goed (met verwijzing bron) Lebensraum Drang nach Osten Blut und Boden Volksgemeinschaft Heim ins Reich (incl. Uitleg) Nationalisme vanuit het perspectief van nationaal-socialistische Nederlanders.
22	Let op: collaboratie staat er al. Hoe diep moet een leerling hier nog op ingaan?	Kern: 'Oproepen tot' collaboratie is de kern van de vraag. Antwoord moet verder correcte verwijzing naar bron bevatten.	
23	-		

24	'Noem en verklaar' voor 2 pt. Het gaat om de verklaring. Daar worden de punten voor gegeven. 'Noem' is om leerlingen op gang te helpen.	CV volgen.	
25		CV volgen	Ook goed: Westerse blokvorming want dit is ook een vorm van weerstand bieden aan het communisme.
26	Kan 'losmaken' en 'vastmaken' beide, mits problematiek aantoonbaar goed is begrepen? Leerlingen moeten goed kijken: beide benen van Dubcek zijn <i>aan elkaar</i> vast geknoopt.	Consensus over volgende waardering van de vraag: Leerling moet gezien hebben dat Dubcek wordt belemmerd in zijn handelen. Hieruit vloeit voort: - bij: veters vastmaken met historisch juiste redenering: CV volgen max. 3 pt - bij veters losmaken met historisch juiste redenering: max. 2 pt	Ook goed te rekenen: Antwoorden die betrekking hebben op de Praagse Lente i.p.v. op de maanden die eraan vooraf gingen.
27		CV volgen.	
28		CV volgen.	